

לקוטי תורה • שיר השירים • מאמר 15

יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה

יונתי בחגוי הסלע, בסתר המדרגה: הראיני את מראיך

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

[/likuteitorah.com/he/likutei-torah/shir-hashirim/15](https://likuteitorah.com/he/likutei-torah/shir-hashirim/15)

1 יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה. הראיני את מראיך וגוי. הנה פסוק זה נאמר על זמן שאין בהמ"ק [בית

המקדש] קיים שכנס"י [שכנסת ישראל] היא בגלות אזי היא בסתר המדרגה

"יונתי בחגוי הסלע, בסתר המדרגה; הראיני את מראיך וגוי". פסוק זה נאמר על הזמן שבו בית המקדש אינו עומד על תלו: כאשר כנסת ישראל נמצאת בגלות, היא אז "בסתר המדרגה".

(כן הוא ברבות בשיר השירים בשם ר' [רבי] יוסי הגלילי ועי' עוד מענין יונתי ברבות בסדר לך לך פמ"ה בשלח פכ"א) ועל זמן יציאת מצרים נאמר כי הנה הסתיו עבר הגשם חלף וגוי.

(כך הוא במדרש רבה על שיר השירים, בשם רבי יוסי הגלילי; ועיינו עוד בעניין "יונתי" במדרש רבה על פרשת לך לך, פרק מה, [ובפרשת] בשלח, פרק כא.) ועל זמן יציאת מצרים נאמר: "כי הנה הסתיו עבר, הגשם חלף וגוי".

התאנה חנטה פגיה וגוי קומי לך רעיתי יפתי ולכי לך כמ"ש ברבות שיר השירים הובא בפירש"י [בפירש רש"י].

"התאנה חנטה פגיה וגוי; קומי לך רעיתי, יפתי, ולכי לך", כפי שנאמר במדרש רבה על שיר השירים, המובא בפירוש רש"י.

2 וביאור הענין זה הוא כי הנה ענין רעיתי יפתי הוא ע"י התורה והמצוות שהתורה כמו שהיא לחם ומזון לנפש.

הביאור בעניין זה הוא כך: עניין "רעייתי" ו"יפתי" הוא באמצעות התורה והמצוות. התורה היא לחם ומזון לנפש,

כך ע"י התורה מפרנסין ישראל לאביהם שבשמים ועי"ז נקרא כנסת ישראל רעיתי ומהמצוות נעשים לבושים לנפש בג"ע [בגן עדן] וככה על ידן נקרא כנסת ישראל יפתי שעושה לבוש מלכות למלך מלכי המלכים הקב"ה.

וכך, באמצעות התורה, ישראל מפרנסים את אביהם שבשמים, ועל ידי כך נקראת כנסת ישראל "רעייתי". מן המצוות נעשים לבושים לנפש בגן עדן; וכך, באמצעותן, נקראת כנסת ישראל "יפתי", משום שהיא עושה לבוש מלכות למלך מלכי המלכים, הקדוש ברוך הוא.

3 ולהבין זה היטב הנה נודע שלא כל הנשמה כולה בכללה היא מלובשת בגוף האדם למטה

כדי להבין זאת היטב, ידוע שלא כל הנשמה, בשלמותה, מתלבשת בגופו של האדם למטה;

שהרי מלאך בשליש עולם עומד והנשמה היא יותר עליונה. ואיך תוכל להתלבש בגוף האדם למטה שהוא קטן מהכיל.

שהרי "מלאך עומד בשליש העולם", והנשמה נעלית עוד יותר. כיצד, אם כן, היא יכולה להתלבש בגופו של האדם למטה, שהוא קטן מכדי להכיל אותה?

אלא קצת הארה מן הנשמה היא המתלבשת בגוף וכל הנשמה כולה היא למעלה בבחינת מקיף ונקרא מזל בלשון רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] שאמרו אע"ג [אף על גב] דאיהו לא חזי מזליה חזי ואין הכוונה על מזל ממש

אלא רק הארה מועטה מן הנשמה מתלבשת בגוף, ואילו הנשמה כולה נמצאת למעלה, בבחינת מקיף; בלשון חז"ל היא נקראת "מזל", על פי דבריהם: "אף על פי שהוא אינו רואה, מזלו רואה". אין הכוונה למזל כפשוטו,

שהרי אין מזל לישראל אלא הכוונה על הנשמה שלמעלה שאינה מלובשת בגוף ונקרא מזל בלשון יזל מים מדליו ונוזלים מן לבנון

שהרי "אין מזל לישראל". הכוונה היא לנשמה שלמעלה, שאינה מתלבשת בגוף. היא נקראת "מזל" בלשון יזל מים מדליו ו"נוזלים מן לבנון",

שהיא מזלת ומנטפת טפת השפעה והארה מלמעלה להנשמה המלובשת בגוף לקשרה ולחברה בגוף (ועמ"ש בד"ה האזינו השמים ובד"ה ציון במשפט תפדה).

משום שהיא מורידה ומטפטפת טיפה של השפעה והארה מלמעלה אל הנשמה המתלבשת בגוף, כדי לקשור ולחבר אותה לגוף. (ועיינו במה שכתוב במאמר המתחיל "האזינו השמים" ובמאמר המתחיל "ציון במשפט תפדה").

וזהו אלהי נשמה שנתת בי טהורה היא אתה בראתה כו'. דלכאורה איפכא הוי ליה למימר אתה בראתה כו' טהורה היא כו'

וזהו פירוש "אלוקי, הנשמה שנתת בי טהורה היא; אתה בראתה וכו'". ולכאורה היה צריך לומר להפך: "אתה בראתה וכו', טהורה היא וכו'",

כי קודם שנבראת לא שייך לקרוא אותה בשם טהורה אלא דטהורה היא קאי על חלק הנשמה שלמעלה מן הגוף בבחינת מקיף שהיא אינה בבחינת בריאה

שהרי לפני שנבראה אין מתאים לכנות אותה "טהורה". אלא ש"טהורה היא" מתייחס לחלק הנשמה שלמעלה מן הגוף, בבחינת מקיף, שאינו בבחינת בריאה;

אלא אתה בראתה ואתה יצרתה כו' השתלשלות המדרגה הן רק כדי להתלבש בגוף כי בריאה הוא יש מאין יש דייקא

ואילו "אתה בראתה ואתה יצרתה וכו'" מתאר את השתלשלות המדרגה, שכל עניינה הוא לאפשר לה להתלבש בגוף. שכן בריאה היא "יש מאין" — וכדגש על "יש": מציאות נפרדת,

דהיינו להיות בחינת יש והתחלקות שכל ומדות ושאר כחות הנפש (עמ"ש מזה בפ' בשלח בד"ה אז ישיר משה) והיינו כשהיא בהשתלשלות המדרגות להיות מלוכשת בגוף.

כלומר, להיות בבחינת "יש" ולהתחלק לשכל, למדות ולשאר כוחות הנפש (ראו מה שנכתב על כך בפרשת בשלח, במאמר הפותח במילים "אז ישיר משה"); וזהו כשהיא נתונה בהשתלשלות המדרגות, כדי להתלבש בגוף.

אבל למעלה היא בבחי' אין וכמו עד שלא נברא העולם היה הוא ושמו בלבד הוא לבדו הוא יחיד ומיוחד כו'.

אבל למעלה היא בבחינת "אין", כפי שלפני שנברא העולם היו הוא ושמו בלבד: הוא לבדו, יחיד ומיוחד כו'.

כך הנשמה היא בבחינת יחוד למעלה במאצילה ב"ה ושם היא טהורה היא ועמ"ש בפ' משפטים בביאור ע"פ וכעצם השמים לטוהר. לטהירו עילאה כו' ע"ש וגם כאן י"ל [יש לומר] כן בפ"י טהורה היא וכמ"ש במ"א.

כך גם הנשמה נמצאת למעלה בבחינת יחוד עם מאצילה, ברוך הוא, ושם נאמר עליה: "טהורה היא". ראו גם מה שנכתב בפרשת משפטים בביאור הפסוק "וכעצם השמים לטוהר": "לטהירו עילאה" וכו'; ראו שם. גם כאן אפשר להסביר כך את פירוש "טהורה היא", וכפי שנכתב במקום אחר.

4 ועל בחינת נשמה זו אמרו בראשית בשביל ישראל שנקראו ראשית ולא פירש הכתוב בהדיא כישראל כי בישראל יש ב' בחינות. ה' א' חלק הנשמה המלוכשת בגוף האדם.

ועל בחינת נשמה זו אמרו: "בראשית" — בשביל ישראל שנקראו "ראשית". הכתוב לא אמר במפורש "ישראל", משום שבישראל יש שתי בחינות. הראשונה היא חלק הנשמה המלוכשת בגוף האדם.

ועל זה אמרו בזהר תלת קשרין מתקשראן ישראל באורייתא ואורייתא בקוב"ה [בקודשא בריך הוא] שישאל הם למטה במדרגה מהתורה

ועל כך אמרו בזהר: "שלושה קשרים מתקשרים: ישראל בתורה והתורה בקודשא בריך הוא"; שהרי ישראל נמוכים במדרגה מן התורה.

אבל הבחינה הב' היא הנשמה שלמעלה בבחי' מקיף ועל זה אמרו ישראל שנקרא ראשית ישראל עלו במחשבה קדש ישראל לה' ראשית תבואתה שישראל הוא ראשית ומקור התורה

אבל הבחינה השנייה היא הנשמה שלמעלה, בבחינת מקיף. ועל כך אמרו: "ישראל שנקראו ראשית"; "ישראל עלו במחשבה"; "קודש ישראל לה', ראשית תבואתה" — שכן ישראל הם ראשית התורה ומקורה.

כי בכל התורה כולה כתיב דבר אל בני ישראל צו את בני ישראל שכל התורה כולה נבנית ומיוסדת על בחי' ישראל.

שהרי בכל התורה כולה נאמר "דבר אל בני ישראל", "צו את בני ישראל"; כל התורה כולה בנויה ומיוסדת על בחינת ישראל.

ונמצא שבחי' ישראל שעלו במחשבה היא המקור והיסוד התורה (וכדאיתא במדרש רבה ר"פ בראשית מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר. דהיינו גם קודם לתורה ע"ש).

נמצא שבחינת ישראל שעלו במחשבה היא מקור התורה ויסודה. (כפי שנאמר במדרש רבה, בתחילת בראשית: "מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר"; כלומר, היא קדמה גם לתורה. עיין שם).

וזהו ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל פירוש ביעקב וישראל שבהם ועל ידם הקים עדות ותורה שם שמהם נמשכה התורה (ועי' בזח"ג [בזהר חלק ג] בפ' נשא) (קל"ד א') בפ"י הכל תלוי במזל אפילו ס"ת [ספר תורה] בהיכל.

וזהו [פירוש] "ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל": ביעקב ובישראל, בתוכם ועל ידם, הקים עדות ותורה שם, שכן מהם נמשכה התורה. (ועיין בזהר חלק ג, בפרשת נשא) (דף 134a), בפירוש "הכול תלוי במזל, אפילו ספר תורה שבהיכל".

פ"י היכל תשבע"פ [תורה שבעל פה] שהיא כלי לתשב"כ [לתורה שבכתב] והכל נמשכים מבחינת מזל כו' וכבר נתבאר דשרש נש"י [נשמות ישראל] הוא ג"כ מבחינת מזל ונוזלים מן לבנון כו' ועי' בפרדס בעה"כ [בערכי הכינויים] ערך מזל וערך זכות ובהר"פ אחרי דע"ז [דעבודה זרה] ב':

הפירוש הוא שהיכל הוא התורה שבעל פה, שהיא כלי לתורה שבכתב, וכולם נמשכים מבחינת מזל כו'. וכבר נתבאר שגם שורש נשמות ישראל הוא מבחינת מזל, ו"נוזלים מן לבנון" כו'. ועיין בפרדס, בערכי הכינויים, בערך "מזל" ובערך "זכות", ובזהר סוף פרשת אחרי, דף 77b.

5 ב אך הנה המשכת התורה מבחינת ישראל שלמעלה למטה לבחינת הנשמה המלוכשת בגוף הוא ע"י אתערותא דלתתא בתפלה

2. אולם המשכת התורה מבחינת ישראל שלמעלה למטה, אל בחינת הנשמה המלוכשת בגוף, נעשית באמצעות אתערותא דלתתא, בתפילה.

כי תפלה הוא מלשון התחברות שהוא התקשרות והתדבקות הנפש בשרשה ומזל העליון ע"י רעותא דליבא בכל לבבך ובכל נפשך וגוי (ועמ"ש מזה בד"ה האזינו השמים הנ"ל)

כי תפילה היא מלשון חיבור, כלומר התקשרות והידבקות של הנפש בשורשה ובמזלה העליון, באמצעות רצון הלב, "בכל לבבך ובכל נפשך וגוי". (ועיינו במה שנתבאר על כך במאמר המתחיל "האזינו השמים" הנזכר לעיל.)

כי התפלה היא סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה שהיא בחי' עליה ממטה למעלה בתחלה פסוקי דזמרה שהם סיפור שבחו של מקום להלהיב לבו לה' ואח"כ יוצר אור והאופנים ברעש גדול כו'

כי התפילה היא "סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה": בחינת עלייה מלמטה למעלה. תחילה באים פסוקי דזמרה, שבהם מספרים את שבחו של מקום כדי להצית את הלב לה'; ואחר כך "יוצר אור" ו"האופנים ברעש גדול כו",

עד שמגיע לק"ש [לקריאת שמע] שמע ישראל הוא ישראל העליון דהיינו הנשמה שבבחי' מקיף ושם הוי' אלהינו בחי' ביטול במציאות ממש עד שהוי' אחד בבחינת יחודא עילאה

עד שהוא מגיע לקריאת שמע. "שמע ישראל" — זהו ישראל העליון, כלומר הנשמה שבבחינת מקיף. ושם, "הוי' אלקינו" הוא בחינת ביטול המציאות ממש, עד "הוי' אחד" בבחינת יחודא עילאה.

כי כל התחלקות והשתלשלות ריבוי המדרגות אינן אלא זיו והארה בעלמא ואפילו גן עדן העליון צדיקים יושבין ונהנין מזיו השכינה כו'

כי כל ההתחלקות וההשתלשלות של ריבוי המדרגות אינן אלא זיו והארה בלבד; ואפילו בגן עדן העליון, "צדיקים יושבין ונהנין מזיו השכינה כו",

ונקרא בשם קבלת פרס מלשון פרוסה חלק מובדל מעצמיות ב"ה משא"כ בבחי' אין לא שייך שום התחלקות

והוא נקרא בשם קבלת פרס, מלשון פרוסה — חלק נפרד מעצמותו יתברך; מה שאין כן בבחינת אין, לא שייכת שום התחלקות.

רק שם הוא יחוד אמיתי ומאחר שישים אל לבו את כל זאת תכלה ותכסוף נפשו אליו לבדו ית' עד שיבא לקיום ואהבת את ה' אלהיך.

רק שם יש יחוד אמיתי. וכאשר ייתן אל לבו את כל זאת, תכלה ותכסוף נפשו אליו לבדו יתברך, עד שיבוא לקיום "ואהבת את ה' אלקיך".

פי' ואהבת מלשון אבה שהוא לשון חפץ ורצון וכשבא לגילוי הלב נקרא אהבה בתוספת ה' וחפץ ורצון זה יהיה שהוי' הוא מקור בחינת הנשמה שלמעלה

פירוש, "ואהבת" הוא מלשון "אבה", שפירושה חפץ ורצון; וכשהדבר בא לידי גילוי בלב הוא נקרא אהבה, בתוספת ה'. וחפץ ורצון זה יהיה שהוי', שהוא מקור בחינת הנשמה שלמעלה,

שהיא בחי' טהורה היא בחינת אין שהיא מיוחדת במאצילה ב"ה ית' יהיה אלהיך ממש בגילוי בנפש האדם המלוכש בגוף בכל לבבך ובכל נפשך למסור נפשו באחד.

שהיא בחינת "טהורה", בחינת אין, המאוחדת עם המאציל שלה, ברוך הוא, יתברך — תהיה "אלקיך" ממש, בגילוי בנפש האדם המלוכשת בגוף, "בכל לבבך ובכל נפשך", למסור את נפשו ב"אחד".

6 וכמ"ש אליך ה' נפשי אשא ואזי ודברת בם כו' מלשון ידבר עמים שהוא לשון הנהגה והמשכה

כמו שכתוב: "אליך ה' אני נושא את נפשי". ואז: "ודיברת בהם" וכו'; "ודיברת" קשור ללשון "ידבר עמים", שפירושו הנהגה והמשכה.

שהוא ממשיך התורה למטה שבהמשכות התורה בבחי' זו נקרא עוסק בתורה לשמה לשם התורה כדי שתהיה בבחי' תורה שיהיה אור א"ס ב"ה שורה ומתגלה בה

שהוא ממשיך את התורה למטה. כאשר התורה נמשכת באופן זה, הדבר נקרא "עוסק בתורה לשמה" — לשם התורה, כדי שתהיה במדרגת תורה, שבה אור אין סוף, ברוך הוא, שורה ומתגלה.

כי אורייתא מחכמה נפקת והרי הוא יתברך רם ונשא כו' וכולם בחכמה עשית עשיה גשמיות וכולא קמיה כלא וכו'.

שהרי "התורה יוצאת מחכמה"; והרי הוא יתברך רם ונישא וכו', ו"את כולם עשית בחכמה" — אפילו את עשיה הגשמית; ו"הכול לפניו כלא" וכו'.

7 והנה המשכה זו להיות התלבשות אור א"ס ב"ה בחכמה הוא על ידי אתערותא דלתתא בתפלה דוקא אם ישים אליו לבו וכי' רוח אייתי רוח ואמשיך רוח.

והנה, המשכה זו — שאור אין סוף ברוך הוא יתלבש בחכמה — נעשית דווקא על ידי אתערותא דלתתא בתפילה: "אם ישים אליו לבו" וכי'; "רוח מביאה רוח וממשיכה רוח".

וזהו לעשות את כל דברי התורה הזאת שישראל הם העושים את התורה (ועיין מ"ש בד"ה שיר השירים ובד"ה השמים כסאי ובד"ה תורה צוה לנו משה) וממשיך גילוי זה למטה על נפשו היא ההארה המלוכשת בגוף.

וזהו [פירוש] "לעשות את כל דברי התורה הזאת": ישראל הם העושים את התורה (ועיין כמה שכתוב במאמר המתחיל "שיר השירים", במאמר המתחיל "השמים כסאי" ובמאמר המתחיל "תורה צוה לנו משה"). והוא ממשיך גילוי זה למטה, על נפשו — כלומר, על ההארה המלוכשת בגוף.

וזהו שאמרו רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] א"ת [אל תקרי] בניך אלא בוניך שבונים את ההארה המלוכשת בגוף להיות שורה ומתגלה בה המשכת יחוד אור א"ס ב"ה על ידי עסק התורה.

וזהו שאמרו חז"ל: "אל תקרי בניך אלא בוניך" — שהם בונים את ההארה המלוכשת בגוף, כדי שתשרה ותתגלה בה המשכת יחוד אור אין סוף ברוך הוא, באמצעות העיסוק בתורה.

8 וזהו קומי לך פי לך לעצמך דהיינו לבחיי הנשמה שלמעלה דהיינו להיות דביקות הנפש שלמטה בשרשה שלמעלה.

וזהו [פירוש] "קומי לך": "לך" פירושו לעצמך, כלומר לבחינת הנשמה שלמעלה; היינו, שהנפש שלמטה תהיה דבוקה בשורשה שלמעלה.

ואזי תוכל להיות רעיתי להמשיך מזון התורה שאזי נקרא התורה מזון כמו מזון עד"מ הוא המחבר ומקשר חיות הנשמה להתפשט בתוך הגוף כמו הלחם אשר הוא אוכל שעליו יחיה האדם ויתקיים.

ואז תוכלי להיות "רעייתי", ולהמשיך את מזון התורה; שכן אז נקראת התורה מזון, בדומה למזון, שמחבר וקושר את חיות הנשמה כך שתתפשט בתוך הגוף, כמו הלחם שאדם אוכל ובאמצעותו הוא חי ומתקיים.

וכך הנה כתיב לכו לחמו בלחמי שהתורה נקרא לחם ומזון שבה ועל ידה נמשך חיות מאור א"ס ב"ה והתלבשות אור א"ס ב"ה בחכמה עילאה

וכך גם נאמר: "לכו לחמו בלחמי"; שכן התורה נקראת לחם ומזון, מפני שבה ובאמצעותה נמשכת חיות מאור אין סוף ברוך הוא, ואור אין סוף ברוך הוא מתלבש בחכמה עילאה,

רק אם ישים אליו לבו להיות קומי לך (ועמ"ש ע"פ אלה מסעי בניי [בני ישראל] בפי' ואלה מסעיהם למוצאיהם).

אלא אם כן ישים את לבו אליו, כדי להיות בבחינת "קומי לך" (ועיינו במה שנכתב על הפסוק "אלה מסעי בני ישראל", בפירוש "ואלה מסעיהם למוצאיהם").

והנה הקרי לך והכתיב לכי שאותיות הכתיב מרמזות על שרש ומקור הנפש שהוא בחי' כ"ף ויו"ד כלומר קומי לבחי' כ"ף ויו"ד שע"י זה תהיה רעיתי

והנה הקרי הוא "לך", ואילו הכתיב הוא "לכ"י", שכן אותיות הכתיב רומזות לשורש ומקור הנפש, שהם בחינת כ"ף ויו"ד. כלומר: "קומי" לבחינת כ"ף ויו"ד, ועל ידי כך תהיי "רעייתי".

(וכ"ף ויו"ד היינו ב' מקיפים יחידה וחייה שהם מקיפים על בחי' נר"ן [נפש רוח נשמה] שמלוכשים בפנימיות האדם):

(וכ"ף ויו"ד הן שני המקיפים, יחידה וחייה, המקיפים את בחינות נפש, רוח ונשמה, המלוכשות בפנימיות האדם.)

9 ג וביאור ענין יפתי שהם המצות שנקראו לבושים יובן בהקדים ביאור לשון מצוה שנקרא כך על שם שהיא מצות המלך וצווי ופקודתו אשר יצא דבר מלכות מלפניו ומחוייבים כל עמו לשמוע אליו.

3. את ההסבר לביטוי "יפתי", המתייחס למצוות שנקראות לבושים, נבין לאחר שנקדים ונבאר את המונח "מצווה". היא נקראת כך מפני שהיא ציווי המלך, פקודתו והוראתו, כמאמר "דבר מלכות יוצא מלפניו", וכל עמו מחוייבים לציית לו.

10 והנה בחינת מלכות היא בחינת לבוש. כמ"ש יביאו לבוש מלכות וכתיב ה' מלך גאות לבש וגו'

והנה בחינת מלכות היא בחינת לבוש, כמו שכתוב: "יביאו לבוש מלכות", וכן כתוב: "ה' מלך גאות לבש" וגו'.

שעיקר בחינת מלוכה היא כמו לבוש עד"מ שהיא כיסוי עשוי לכסות בו את הגוף שלא יהי' [יהיה] בגילוי וכך היא בחי' מלכותו ית' כי

כי עיקר עניינה של בחינת המלכות דומה ללבוש, על דרך משל: הלבוש הוא כיסוי שנועד לכסות את הגוף, כדי שלא יהיה גלוי. וכך היא בחינת מלכותו יתברך, כי

הנה בגילוי אלהותו ית' לעתיד לבא כשיקוים ונגלה כבוד ה' וגו' כתיב כי שמים כעשן נמלחו והארץ ככגד תכלה שלא יהי' [יהיה] שמים וארץ גשמיים

הנה, כאשר תתגלה אלקותו יתברך לעתיד לבוא, ויתקיים הכתוב "ונגלה כבוד ה'" וגו', נאמר: "כי שמים כעשן נמלחו והארץ ככגד תכלה" — לא יהיו עוד שמים וארץ גשמיים,

רק השמים החדשים וארץ החדשה אשר אני עושה אני דייקא (עמ"ש סד"ה את שבתותי תשמרו בפ"י אני)

אלא יהיו "השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה" — "אני" דווקא (עיין כמה שנכתב בסוף המאמר המתחיל "את שבתותי תשמרו", בפירוש "אני").

ומה שכהיום נראו שמים וארץ גשמיים הוא מבחינת עולם מלשון העלם והעלם זה הוא מבחי" מלכותו ית' שלפי שאין מלך בלא עם כו'.

ומה שהשמים והארץ נראים כיום גשמיים נובע מבחינת עולם, מלשון העלם; והעלם זה נובע מבחינת מלכותו יתברך, שהרי "אין מלך בלא עם" וכו'.

לכן העלים גילוי אלהותו ית' שלא יהיה בבחי" גילוי ושיהיו נראים שמים וארץ גשמיים וכל הדברים כו' לכן הסתיר את גילוי אלקותו יתברך, כדי שלא יהיה בגילוי, וכדי שייראו שמים וארץ גשמיים וכל הדברים בהם וכו',

כדי שיהיה נקרא שמו ומלכותו כו' והגורם המשכת לבוש מלכות זה הן המצות שע"י מצות המלך שמקיימים למטה נמשך מלמעלה להיות לבוש מלכותו

כדי שייקראו שמו ומלכותו כו'. והגורם להמשכת לבוש מלכות זה הן המצוות: על ידי מצוות המלך שמקיימים למטה, נמשכת מלמעלה בחינת לבוש מלכותו.

וזהו יפתי שעושה בחינת לבושים יפים וכמ"ש הוד והדר לבשת (ועמ"ש בד"ה תקעו בחדש שופר מענין ה' מלך גאות לבש כו' שבחי" מלכות נקרא לבוש ושההמשכה להיות לך העולם הוא על ידי המצות כו' וזהו "יפתי" — שהיא עושה בחינת לבושים יפים, כמו שכתוב: "הוד והדר לבשת". (ועיין כמה שנכתב במאמר המתחיל "תקעו בחדש שופר" בעניין "ה' מלך גאות לבש" וכו', שבחינת מלכות נקראת לבוש, ושההמשכה כדי להיות "לך העולם" היא על ידי המצוות וכו'.

ועי' מזה בד"ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע גבי עושי דברו כוי ועמ"ש בד"ה יביאו לבוש מלכות ובפי' תצוה סד"ה ועשית בגדי קדש

ועיינו בעניין זה במאמר המתחיל "בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע", בעניין "עושי דברו" וכו'; וכן במה שנכתב במאמר המתחיל "יביאו לבוש מלכות", ובפרשת תצוה, בסוף המאמר המתחיל "ועשית בגדי קודש".

ועוד נתבאר מענין לבושי הנפש מהמצות בפסוק ואלה המשפטים גבי שש שנים יעבוד וסד"ה לא תהיה משכלה כוי את מספר ימיך אמלא ובפי' חיי שרה בד"ה להבין משארז"ל [מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים וכמה דוכתי).

וכן נתבאר עניין לבושי הנפש מן המצוות בפסוק "ואלה המשפטים", בעניין "שש שנים יעבוד"; ובסוף המאמר המתחיל "לא תהיה משכלה וגוי' את מספר ימיך אמלא"; ובפרשת חיי שרה, במאמר המתחיל "להבין מה שאמרו רבותינו ז"ל: יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים"; ובמקומות רבים.

אך להיות המשכת בחיי לבוש זה צריך להקדים גם כן בחיי קומי לך ולכי לכ"ף ויו"ד כנ"ל להיות בחיי אליך הי' נפשי אשא.

אלא שכדי להמשיך בחינה זו של לבוש, צריך להקדים גם את בחינת "קומי לך" ואת ההליכה לכ"ף וליו"ד, כנזכר לעיל, כדי להיות בבחינת "אליך הי' נפשי אשא".

כי הנה כתיב אלביש שמים קדרות שמים אש ומים שהם המדות חסד דרועא ימינא כוי

שהרי כתוב: "אלביש שמים קדרות". שמים הם אש ומים, שהם המדות: חסד, "דרועא ימינא" וכו',

שמתלבשת במעשה המצות ויש זה לעומת זה קדרות וחושך כמ"ש ואני בתוך כוי שמתלבשת ליתן חיות ושפע לקליפות וסטרא אחרא

המתלבשת במעשה המצוות. ויש "זה לעומת זה" — קדרות וחושך, כמו שכתוב "ואני בתוך וגוי"; זו מתלבשת כדי לתת חיות ושפע לקליפות ולסטרא אחרא,

שהם היפוך הקדושה שבקדושה כולם מקבלים עליהם עול מלכות שמים מה שאין כן בסטרא אחרא הוא פריקת עול שהחריבו בית המקדש (ועיי' בזהר בפ' וישב)

שהן היפך הקדושה. בקדושה כולם מקבלים עליהם עול מלכות שמים, ואילו בסטרא אחרא יש פריקת עול; הם שהחריבו את בית המקדש (ועיינו בזהר בפרשת וישב).

(דקפ"ב סע"א [סוף עמוד א]) ובפ' אחרי (ע"ה א') ועוד בפ' ויגש (דרי"י [דרבינו יצחק] סע"א [סוף עמוד א]) שמות (י"ח א') חקת (קפ"א ב'). ואתחנן (רס"ז א'). האזינו (רצ"ג סע"ב [סוף עמוד ב]).

(דף קפ"ב, סוף ע"א), ובפרשת אחרי (דף ע"ה ע"א), וכן בפרשת ויגש (דף ר"י, סוף ע"א), שמות (דף י"ח ע"א), חוקת (דף קפ"א ע"ב), ואתחנן (דף רס"ז ע"א), האזינו (דף רצ"ג, סוף ע"ב).

ועמ"ש בד"ה כי ההרים ימושו בענין אם ישראל עושין תשובה נגאלין כו' ואגודתו על ארץ כו' וכן עיינו במה שנכתב במאמר המתחיל "כי ההרים ימושו", בעניין "אם ישראל עושין תשובה נגאלין" וכו', ו"אגודתו על ארץ" וכו',

מה שאין כן כו' ע"ש וז"ש [וזהו שכתוב] כאן שכדי להמשיך הלבוש על ידי המצות צריך להיות בתחלה בחינת קומי לך כו' דייקא.

מה שאין כן וכו'; עיינו שם. וזהו שנאמר כאן, שכדי להמשיך את הלבוש באמצעות המצוות, צריכה להיות תחילה הבחינה של "קומי לך" וכו' דווקא.

והנה רוח אייתי רוח ואמשיך רוח אם ישים אליו לבו כו'. דהיינו כשיהיה קבלת עול מלכות שמים והנה, "רוח מביאה רוח וממשיכה רוח" כאשר "ישים אליו לבו" וכו'. כלומר, כשיש קבלת עול מלכות שמים, אזי יכול להמשיך מה שאין כן בפריקת עול אפילו אם מקיים כל המצות אינו ממשיך כלום (ועמ"ש על פסוק ועתה יגדל נא וע"פ אסרי לגפן בענין כבס ביין לבושו)

אז הוא יכול להמשיך [אותו]; ואילו כשפורקים עול, אפילו אם מקיימים את כל המצוות, לא ממשיכים דבר כלל. (ועיינו במה שנכתב על הפסוק "ועתה יגדל נא", ועל הפסוק "אסרי לגפן", בעניין "כבס ביין לבושו").

וזהו אשר קדשנו במצותיו וצונו שקדשנו בקדש העליון וצונו בהתחברות והתקשרות למצוה זו על נטילת ידיים או להניח תפילין וכיוצא בהם שנתאחד עמהם בבחינת ביטול וקבלת עול והיינו על ידי קומי לך.

וזהו [פירוש] "אשר קדשנו במצותיו וציוונו": "אשר קדשנו" בקדושה העליונה, ו"ציוונו" פירושו שחיבר אותנו וקשר אותנו למצווה זו — נטילת ידיים או הנחת תפילין וכיוצא בהן — כך שאנו מתאחדים עמן בביטול ובקבלת עול; והיינו באמצעות "קומי לך".

וזהו פיי הברכה שקודם המצוה ברוך שנמשך בחיי הוי' אלהינו היינו בחינת תורה היא בחינת אברים הפנימיים [הפנימיות / הפנימית] ומלך העולם

וזהו פירוש הברכה שלפני המצוה: "ברוך" — שתימשך בחינת הוי' אלקינו, כלומר, בחינת התורה, שהיא בחינת האיברים הפנימיים; ו"מלך העולם"

היינו בחיי מעשה המצות שהם לבושין ובחיי אברים החיצונים שע"י המצות נמשך לבוש להיות מלך העולם. והיינו ע"י אשר קדשנו וצונו כו':

היינו בחינת עשיית המצוות, שהן לבושים ובחינת האיברים החיצוניים; שכן באמצעות המצוות נמשך לבוש, כדי שיהיה "מלך העולם". והיינו באמצעות "אשר קדשנו וצונו" וכו'.

11 ד והנה כל הבחי' הללו נאמרו בזמן יציאת מצרים כשהיו ישראל בבחינת אחרי הוי' תלכו וכמ"ש לכתך אחרי במדבר שבבחינה זו נאמר קומי לך ולהיות רעייתי יפתי.

ד. והנה, כל הבחינות הללו נאמרו בזמן יציאת מצרים, כאשר ישראל היו בבחינת "אחרי הוי' תלכו", וכמו שכתוב: "לכתך אחרי במדבר". על בחינה זו נאמר "קומי לך", ולהיות "רעייתי יפתי".

אך בזמן שאין בה"מ [בית המקדש] קיים כתיב יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה שכשהיונה היא בחגוי סלע

אבל בזמן שבית המקדש אינו עומד על מכונו, נאמר: "יונתי בחגוי הסלע, בסתר המדרגה": כאשר היונה נמצאת בתוך סדקי הסלע,

דהיינו בין חקיקת הסלעים אי אפשר לה לפרוש כנפים לעוף שהכנפים נאחזים ונלכדים שם כך בזמן הגלות

כלומר, בין החללים החצובים בסלעים, אין היא יכולה לפרוש [את] כנפיה ולעוף, שכן הכנפיים נאחזות ונלכדות שם. כך גם בזמן הגלות,

הנה הכנפים הם האהבה והיראה דבלא רחימו ודחילו לא פרחא לעילא הן נאחזות ונלכדות בפח הגוף הגשמי שמתלבשות בו ונמשכות אחרי דאגת הפרנסה שהיא בחי' שעבוד מלכיות וגלות כו'

הכנפיים הן אהבה ויראה, שכן "בלי אהבה ויראה אין היא פורחת למעלה". הן נאחזות ונלכדות במלכודת הגוף הגשמי, שבו הן מתלבשות, ונמשכות אחר הדאגה לפרנסה, שהיא בחינת שעבוד המלכיות והגלות וכו';

עמ"ש בד"ה מים רבים כו' מי נח כו' בסתר המדרגה פירוש שאין האהבה ויראה בהתגלות לבו רק בחינת אהבה טבעית לבד המסותרת ומלובשת בלבוש שק וכו' וכמ"ש במ"א.

ראו מה שכתוב במאמר המתחיל "מים רבים וכו'", על "מי נח וכו'". "בסתר המדרגה" פירושו שהאהבה והיראה אינן גלויות כלכו; יש בו רק בחינת אהבה טבעית, שהיא עצמה מסותרת ולבושה בשק וכו', וכמו שכתוב במקום אחר.

12 והעצה היעוצה לזה היא הראיני את מראיך וגו'. והענין כי כנס"י [כנסת ישראל] נקראת מראה בפסוק מראות אלהים במראה אליו אתודע והוא כי הנה ענין המראה עד"מ הוא שמראה הצורה המסתכלת בה לפי שהוא מצופה גציפוי הכסף הידוע

והעצה לכך היא: "הראיני את מראיך וגו'". העניין הוא שכנסת ישראל נקראת מראה, כפי שנאמר "מראות אלקים" ו"במראה אליו אתודע". טבעה של מראה, בדרך משל, הוא להראות את דמותו של מי שמביט בה, משום שהיא מצופה בצפיפי הכסף הידוע;

ולכן היא מעכבת את הראייה מן העין הרואה שלא יראה מעבר לעבר כמו בזכוכית פשוטה רק מהפכת וחוזרת הראייה אל הרואה שרואה חזרת הראייה אליו.

ולכן היא מונעת מן הראייה לעבור דרך העין הרואה, כך שלא תראה מצד לצד, כפי שקורה בזכוכית פשוטה; אלא היא הופכת את הראייה ומשיבה אותה אל הרואה, כך שהוא רואה את הראייה חוזרת אליו.

13 וזהו דוקא כשהיא מצופה ומכוסה בכיסוי וציפוי דק וקלויש כמו הכסף אבל כשהיא מכוסה בכיסוי עב וחשך לא יראה בה כלום ומעכבת את רהאייה לגמרי כך נקרא כנסת ישראל בחינת מראה

וזהו דווקא כשהיא מצופה ומכוסה בכיסוי וציפוי דקים ועדינים, כמו הכסף; אבל כשהיא מכוסה בכיסוי עבה וחשך, לא יראה בה דבר, והוא חוסם את הראייה לגמרי. כך גם כנסת ישראל נקראת בחינת מראה,

כי הירידה והתלבשות הנשמה בגוף לצורך עליה היא לחזור ממטה למעלה להתכלל באור ה' ולדבקה בו יתברך על ידי ירידה זו כמשל אור השמש כשנופל על הארץ מכה בכח וחוזר ועולה ממטה למעלה

כי ירידת הנשמה והתלבשותה בגוף נועדו לעלייה: לשוב מלמטה למעלה, להיכלל באור ה' ולהידבק בו יתברך באמצעות ירידה זו. הדבר דומה לאור השמש: כשהוא פוגע בארץ בעוצמה, הוא חוזר ועולה מלמטה למעלה

(ולכן אויר התחתון חם ביותר) כידוע. אך היינו כשאין הנשמה מלובשת בגוף כל כך אלא בצרכי עולם הזה המותרים שבנוגה

(ולכן האוויר התחתון חם ביותר), כידוע. אך זהו כאשר הנשמה אינה מלובשת בגוף במידה רבה, אלא רק בצרכים המותרים של העולם הזה, השייכים לנוגה;

אבל אם נטמאה וירדה השלשה קליפות הטמאות לגמרי הרי היא אסורה וקשורה בהם ואינה יכולה לעלות וצריכה לתשובה לעורר רחמים רבים על ירידת ניצוץ אלהות כו'.

אבל אם נטמאה וירדה לשלוש הקליפות הטמאות לגמרי, הרי היא אסורה וקשורה בהן ואינה יכולה לעלות; והיא זקוקה לתשובה, כדי לעורר רחמים רבים על ירידתו של ניצוץ אלוהות וכו'.

14 וזהו יונתי בחגוי הסלע שהיא אחוזה וקשורה בחריצי הסלעים ואינה יכולה לעורר את האהבה והיראה לעלות.

וזהו [פירוש] "יונתי בחגוי הסלע": היא אחוזה וקשורה בחריצי הסלעים, ואינה יכולה לעורר את האהבה והיראה לעלות.

זאת העצה הראיני את מראיך שיזכור וישים אל לבו איך שהוא אינו אלא בבחינת מראה שירד רק לצורך עליה וחזרה.

זו העצה: "הראיני את מראיך" — שיזכור וישים אל לבו שאינו אלא בבחינת מראה, שירדה רק לשם עלייה וחזרה.

15 ועל ידי זה יעורר רחמים רבים על ירידת ניצוץ אלהות שבנפשו שירדה מאיגרא רמה כו'.

ובאמצעות זאת יעורר רחמים רבים על ירידת ניצוץ האלוהות שבנפשו, שירד "מאיגרא רמה" וכו'.

ויצעק אל ה' בצר לו ועל ידי זה נמשך מלמעלה למטה בחי' קולך ערב ומראיך נאווה קול הוא ענין המשכת התורה יהיה בבחינת עריבות ומתיקות יותר

והוא יצעק אל ה' מתוך מצוקתו; ועל ידי כך נמשכת מלמעלה למטה הבחינה של "קולך ערב ומראיך נאווה". "קול" עניינו המשכת התורה: היא תהיה נעימה ומתוקה יותר,

כי במקום שבעלי תשובה עומדין צדיקים גמורים אין יכולים לעמוד דמשכין ליה בחילא יתיר וכו'.

כי "במקום שבעלי תשובה עומדים, צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד", שכן "משכין ליה בחילא יתיר" וכו'.

ומראיך נאווה בחינת מצות שהן יפת י תהיינה בבחינת נאווה יותר כמאמר תשובה ומעשים טובים שעל ידי התשובה יהי [יהיה] המעשים טובים שיהיו מאירים כמו שכתוב את האור

ו"מראיך נאווה" היא בחינת המצוות, שהן "יפת": גם הן יהיו נאות יותר, כמאמר "תשובה ומעשים טובים" — על ידי התשובה יהיו המעשים טובים, כלומר יאירו, כפי שכתוב "את האור כי טוב" וכו'.

כי טוב וגוי' (ועי' [ועיין] מענין יונתי בחגוי הסלע בזהר בפרשה לך לך) (דפ"ד ע"ב) ובפ' אחרי (דס"א ע"א).

(ועיינו בעניין יונתי בחגוי הסלע בזהר, בפרשת לך לך) (דף פ"ד ע"ב), ובפרשת אחרי (דף ס"א ע"א).

וההפרש שבין בחינת הראיני את מראיך שהוא בחי' אור חוזר לבחי' קומי לך שהוא גם כן העלאה ממטה למעלה להיות דביקת הנפש בשרשה שלמעלה אפשר

ומהו ההבדל בין הבחינה של "הראיני את מראיך", שהיא בחינת אור חוזר, לבין הבחינה של "קומי לך", שהיא גם כן עלייה מלמטה למעלה, כדי שהנפש תידבק בשורשה שלמעלה? אפשר לומר

דהיינו כי קומי לך היינו כסדר המדרגות ממטה למעלה והיא מדרגת הצדיקים ההולכים לפני ה' ממדרגה למדרגה.

ש"קומי לך" היא עלייה לפי סדר המדרגות, מלמטה למעלה, וזו מדרגת הצדיקים, ההולכים לפני ה' ממדרגה למדרגה.

אבל כשכנסת ישראל היא בסתר המדרגה אזי ההעלאה היא בבחינת ויצעקו אל ה' בצר להם

אבל כאשר כנסת ישראל היא "בסתר המדרגה", העלייה היא בבחינת "ויצעקו אל ה' בצר להם",

שהוא בחינת תשובה בחילא יתיר וכנודע דתשובה אינו דוקא על עבירות אלא על הריחוק כו' ועמ"ש בד"ה שובה ישראל

שהיא בחינת תשובה "בחילא יתיר". כידוע, תשובה אינה דווקא על עבירות, אלא גם על הריחוק וכו'. ועיינו במה שנכתב במאמר המתחיל "שובה ישראל":

והנה יעקב אמר כסדר המדרגות כו' והנה סדר התשובה הוא שלא כסדר השתלשלות המדרגות כו'

"והנה יעקב אמר כסדר המדרגות כו'", ואילו "סדר התשובה הוא שלא כסדר השתלשלות המדרגות כו";

ע"ש ועמ"ש בד"ה אלה מסעי ממשל מרוצת המים כשיש דף המונע ומעכב מרוצתם והם בכחם בוקעים ועוברים על דבר המונעם

עיינו שם. וכן עיינו במה שנכתב במאמר המתחיל "אלה מסעי", במשל זרימת המים: כאשר לוח חוסם ועוצר את זרימתם, הם בכוחם פורצים ועוברים מעל הדבר המעכב אותם,

אזי תגדל מרוצתם ביתר שאת ויתר עז כוי ועד"ז יובן ענין הראיני את מראיך כוי ועמ"ש בד"ה וישב יעקב בפ"י ובקשתם משם כוי

אזי זרימתם מתגברת ביתר שאת וביתר עוז וכו'. ועל פי זה יובן גם עניין "הראיני את מראיך" וכו'. ועיינו במה שנכתב במאמר המתחיל "וישב יעקב", כביאור "ובקשתם משם" וכו'.

ועמ"ש עוד מענין שנק' כנס"י [כנסת ישראל] מראה בפ' בראשית ע"פ אעשה לו עזר כנגדו ובפ' מקץ בד"ה ת"ר [תנו רבנן] מצות נר חנוכה יום ראשון כוי גבי ענין מראות הצובאות:

וכן עיינו עוד במה שנכתב על כך שכנסת ישראל נקראת מראה, בפרשת בראשית, על הפסוק "אעשה לו עזר כנגדו", ובפרשת מקץ, במאמר המתחיל "תנו רבנן: מצות נר חנוכה יום ראשון כוי", בעניין "מראות הצובאות".

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר והתרגום לעברית של ימינו.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור.
/https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: /likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיזם חינוכי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך /likuteitorah.com/he/likutei-torah/shir-hashirim/15

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק